

O‘RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

TASVIRIY SAN’AT DARSLARIDA KREATIV VA ESTETIK FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Ismoilov Otabek Shavkat o‘g‘li
Navoiy davlat universiteti
“Dasgohli rangtasvir” ta’lim yo‘nalishi
3 - kurs “R”guruh talabasi

Annotatsiya: Maqolada tasviriy san’at darslarida o‘quvchilarda kreativ va estetik fikrlashni rivojlantirishning samarali pedagogik metodlari tahlil qilinadi. Unda interaktiv darslar, loyiha asosida ishlash, raqamli vositalar va milliy san’at namunalarini o‘rganish orqali o‘quvchilarning vizual tafakkuri, badiiy idroki va ijodiy qobiliyati rivojlantirishning usullari ko‘rsatib o‘tilgan. Shaxsga yo‘naltirilgan yondashuv va ijodiy muhitning estetik tarbiya jarayonidagi roli alohida ta’kidlangan.

Kalit so‘zlar: tasviriy san’at, kreativlik, estetik fikrlash, badiiy idrok, pedagogik metodlar, interaktiv usullar, loyiha ishlari, vizual tafakkur, ijodiy muhit.

Bugungi ta’lim tizimida tasviriy san’at o‘quvchilarning estetik tafakkuri, badiiy idroki va kreativ fikrlashini shakllantirishning muhim vositasi hisoblanadi. O‘quvchilar rang, shakl, kompozitsiya va san’at asarining g‘oyaviy mazmunini anglash orqali o‘z estetik qarashlarini shakllantiradilar. Estetik fikrlash nafaqat san’atni his qilish, balki uni ongli tahlil qilish va ijodiy qarorlar qabul qilish jarayoni sifatida muhimdir.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar interaktiv metodlar, loyiha asosida ishlash, raqamli texnologiyalar va shaxsga yo‘naltirilgan ta’limni qo‘llashni talab qiladi. Ushbu yondashuvlar o‘quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi, uning badiiy idroki va kreativ qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, milliy san’at merosi va xalq amaliy san’ati namunalarini dars jarayoniga kiritish o‘quvchilarda estetik qadriyatni anglash va ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini oshiradi.

Tasviriy san’at darslari o‘quvchilarda estetik tafakkur va kreativ fikrlashni rivojlantirishning samarali vositasidir. Dars jarayonida o‘quvchilar rang, shakl, kompozitsiya va san’at asarining g‘oyaviy mazmunini o‘rganadilar. Bu ularning estetik idrokini oshiradi, ijodiy qarorlar qabul qilish va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Interaktiv metodlar darsni qiziqarli va samarali qiladi. O‘quvchilar muhokamalar, vizual tahlil va savol-javoblar orqali san’at asarlarini turli burchakdan ko‘rib chiqadilar. Bu ularning tanqidiy fikrlashini kuchaytiradi, estetik qarashlarini shakllantiradi va ijodiy yondashuvni rivojlantiradi.

Loyiha asosida ishlash metodikasi o‘quvchilarga o‘z ijodiy qarashlarini amalga oshirish imkonini beradi. Masalan, milliy miniatyura yoki naqsh namunalarini tahlil

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

qilib, o'z asarlarini yaratish jarayoni ularni o'z ijodiy fikrlarini mustaqil ifodalashga o'rgatadi. Loyihalarda ishlash jamoaviy hamkorlik, kommunikatsiya va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi, shuningdek, ijodiy tajribani kengaytiradi.

Shaxsga yo'naltirilgan pedagogik yondashuv o'quvchining individual qobiliyatlarini hisobga olib dars mazmunini moslashtirishni talab qiladi. Har bir o'quvchi o'z qiziqishlari, estetik didi va ijodiy imkoniyatlariga muvofiq ishlashi kerak. Shu orqali ularning mustaqil fikrlash, xatolardan o'rganish va ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyatlari rivojlantiriladi.

Milliy san'at merosini o'rganish o'quvchilarda badiiy idrokni kuchaytiradi. Miniatyura, zardo'zlik, gilamchilik kabi amaliy san'at namunalarini tahlil qilish orqali o'quvchilar rang uyg'unligi, kompozitsion tuzilma va ramziy ma'nolarni anglaydilar. Shu bilan birga, ular milliy madaniyatni qadrlashga va uni yaratishda faol ishtirok etishga intiladilar.

Raqamli texnologiyalarni dars jarayoniga kiritish o'quvchilarning vizual tafakkuri va badiiy idrokini kengaytiradi. Virtual galereyalar, onlayn muzeylar va interaktiv dasturlar yordamida turli davr va mamlakat san'ati bilan tanishish ularni yangi estetik va ijodiy g'oyalar bilan boyitadi.

Ijodiy muhit yaratish o'quvchilarni erkin fikr almashishga, xatolardan o'rganishga va eksperiment qilishga rag'batlantiradi. Jamoaviy loyihalarda ishlash ularni bir-biridan o'rganishga undaydi va ijtimoiy tajribani oshiradi. Shu tarzda, o'quvchilar texnik jihatdan malakali, estetik va kreativ shaxs sifatida rivojlanadi.

O'quvchilarni san'at asarlarini tahlil qilishga o'rgatish ularning tanqidiy fikrlashini kuchaytiradi. O'qituvchi san'at asarini ko'rsatib, uning g'oyasi, kompozitsiyasi, rang uyg'unligi va mazmun munosabatini tushuntiradi. Bu mashg'ulotlar o'quvchilarda analitik fikrlash, kuzatuvchanlik va baholash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Integratsion yondashuv san'at darslarida samarali hisoblanadi. Masalan, tarix, adabiyot va musiqa bilan bog'liq mashg'ulotlar o'quvchilarga badiiy obrazlarni chuqurroq his qilish va ularni kontekstda tushunish imkonini beradi. Shu tarzda, o'quvchilar estetik idrokni faqat badiiy shakllarda emas, balki keng madaniy kontekstda ham rivojlantiradilar.

Estetik tafakkur va kreativlik bir-birini to'ldiruvchi jarayonlar hisoblanadi. Estetik tafakkur o'quvchilarga san'atni anglash va qadrlash imkonini beradi, kreativlik esa o'z ijodiy qarashlarini yaratishga undaydi. Shu sababli, tahlil va ijodiy topshiriqlar darslarda uyg'un ishlashi kerak.

Pedagogik yondashuvlar sifatida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, interaktiv metodlar, loyiha asosidagi mashg'ulotlar, milliy san'at namunalarini o'rganish va raqamli texnologiyalarni qo'llash muhim hisoblanadi. Bu yondashuvlar

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali 1-son. 3-qism. Noyabr-2025

o'quvchilarning estetik tafakkuri, badiiy idroki va kreativ qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

O'qituvchining shaxsiy estetik didi va pedagogik mahorati ham dars samaradorligiga ta'sir qiladi. Shu sababli, u darsni nafaqat bilim beruvchi, balki estetik va ma'naviy tarbiyachi sifatida olib borishi zarur.

Natijada, yuqoridagi yondashuvlar birlashtirilganda, o'quvchilar texnik jihatdan malakali, estetik jihatdan bilimli, kreativ va milliy qadriyatlarni qadrlaydigan shaxslar etib tarbiyalanadi. Tasviriy san'at darslari yosh avlodni estetik, kreativ va madaniy rivojlangan shaxslar etib shakllantirishda muhim vositadir.

Tasviriy san'at darslarida interaktiv metodlar, loyiha asosidagi mashg'ulotlar, raqamli texnologiyalar va shaxsga yo'naltirilgan pedagogik yondashuvlar o'quvchilarda estetik tafakkur va kreativlikni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuvlar yordamida o'quvchilar o'z badiiy idrokini rivojlantiradi, milliy san'at merosini qadrlaydi va ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini oshiradi.

Tasviriy san'at darslari yosh avlodni estetik, kreativ va madaniyatga boy shaxslar etib tarbiyalashda beqiyos vosita hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // *Педагогическое образование и наука*. – 2017. – № 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. *Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons* // *Eastern European Scientific Journal*. – 2017. – № 1. – P. 131-134.
3. Shovdirov S. *Analyzing the Sources and Consequences of Atmospheric Pollution: A Case Study of the Navoi Region* // *E3S Web of Conferences*. – 2024. – Vol. 587. – P. 02016.
4. Shavdirov S. *Method of Organization of Classes in Higher Education Institutions Using Flipped Classroom Technology* // *AIP Conference Proceedings*. – 2025. – Vol. 3268. – No. 1. – P. 070035.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // *Современное образование (Узбекистан)*. – 2017. – № 6. – С. 15-21.
6. Ibraimov X., Shovdirov S. *Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students* // *Science and Innovation*. – 2023. – Vol. 2. – No. B10. – P. 192-198.

**O‘RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR
TADQIQOTLAR-Jurnali
1-son. 3-qism. Noyabr-2025**

7. Shovdirov S. A. *Tasviriy san’atni o‘qitishda o‘quvchilarning sohaga oid o‘quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter education & global study.* – 2024. – № 1. – P. 8-14.